

Verschillende Nederlandse bladen hebben, de een wat voorzichtiger dan de ander, schandaal gesproken over de wijze waarop Tsjombe in Cairo is behandeld.

De gezagsdragertjes van "De Volkskrant", de ezels en ganzen van "De Telegraaf" volgen en ook "Het Vrije Volk" was niet gerust over de wijze waarop het "bevriende staats-hoofd" van Amerikaans-Congo werd behandeld.

In "Het Vrije Volk" van 13 oktober j.l. lezen wij van de hand van hoofdredakteur Th. van Veen in een nabeschouwing van de Conferentie der niet-gebonden landen van Cairo: "De berg van het neutralisme heeft weer een muis gebaard.....enz." en verder: "Laten wij het kwajongensachtige optreden tegen premier Tsjombe buiten beschouwing, dan is er op deze tweede conferentie eigenlijk slechts één ontwikkeling aan te wijzen geweest.....enz." "Het kwajongensachtige optreden" schrijft de heer Van Veen want... Tsjombe is immers Premier! Was Hitler niet ook eens een bevriend staatshoofd? Is Verwoerd dat niet ook?

In het weekblad "Jeune Afrique", dat een dezer weken in Tunis verschenen is, is een aantal zeer belangwekkende fotocopies van brieven afgedrukt, die Mijnheer Tsjombe geschreven heeft. Er zijn er enige bij, die gericht waren aan Europese banken en waarin om opening van rekeningen werd gevraagd. Weer andere hadden betrekking op het overmaken van grote sommen geld naar Europa vanuit Congo. Er was ook correspondentie bij met.....Verwoerd. Tsjombe heeft op 17 mei 1963 aan Verwoerd een brief geschreven, waarin hij om "economische bijstand" voor Katanga verzocht. In deze correspondentie spreekt Tsjombe tevens de wens uit, een bezoek te brengen aan Zuid-Afrika.

Waarschijnlijk is dit zelfs Verwoerd te gortig geweest, ofschoon hij het zenden van huurlingen naar Tsjombe tot op dit moment bevordert. Een kleine bijkomstigheid is, dat deze huurlingen vervoerd worden met Amerikaanse C130 vliegtuigen, die door de regering van Johnson ter beschikking van Tsjombe zijn gesteld.

De vraag die Jeune Afrique bij de foto's stelt, is: "Kunnen de leiders van de Afrikaanse staten iemand als de hunne beschouwen, die steun zoekt, bij iemand die de negers behandelt zoals Hitler de Joden heeft behandeld?"

Wie weet vindt Van Veen dit ook maar een kwajongensstreek....

R.

GUERILLA EN CONTRA-GUERILLA

Aan de nagedachtenis van Javier Heraud, Victor Mayta en Francisco Vallejos.

Het woord is van oorsprong Spaans. Het omschrijft in de eerste plaats uitsluitend de kleine oorlog, afmattingsoorlog, die de ongeregelde troepen, hoofdzakelijk boeren uit Spanje, voerden tegen het napoleontische leger, dat het schiereiland binnengevallen en bezet had.

Maar als deze eerste guerilla uit de geschiedenis een absoluut onvoorzien succes boekt en op geweldige schaal bijdraagt tot het verjagen der Fransen uit Spanje en tot de uiteindelijke nederlaag van het napoleontische imperium, wordt de uitdrukking in het wereldspraakgebruik opgenomen.

Het Spaanse voorbeeld bleef niet op zichzelf staan. In onze eeuw waren Joego-Slavie (1941-1945), China (1927-1949), Noord-Vietnam (1945-1954), Cyprus (1955-1959), Cuba (1956-1959) en Algerije (1954-1962) temidden van andere de voornaamste voorbeelden van succesvolle guerilla-oorlogvoering.

Momenteel zijn Angola, Kongo, "Portugees" Guinea, Malakka, Venezuela, Zuid-Vietnam, enz. eveneens het strijdtoneel van guerillas, waarvan de overwinning in een nabije - of wat verdere toekomst te voorzien is.

Zelfs in de zeldzame gevallen van nederlagen der guerillas, zoals in Griekenland (1946-1949) of te Malakka (1948-1956), duiden de lessen uit de ervaringen aan, dat de overwinning eveneens in deze landen mogelijk was geweest als men niet bepaalde fouten had begaan, die precies in tegenstelling waren met de fundamentele methoden van de guerilla. In Griekenland was het de voortijdige formatie van grote troepeneenheden, die te vroeg het vijandige leger tegemoet traden in klassieke veldslagen.

Te Malakka was het de onbekwaamheid om de fusie tot stand te brengen met de boerenmassa's tengevolge van rasantegenstellingen tussen de van Chinese oorsprong zijnde guerillas en de Maleise boerenmassa's.

Er bestaan bovendien talrijke voorbeelden van guerillas, die zelfs als ze schijnbaar geen succes behaalden, op de lange duur hun doel bereikten. We herinneren hier slechts aan de strijd van de "Strijders uit het woud" (Mau-Mau), die leidde tot de onafhankelijkheid van Kenya, om deze variant te illustreren.

Hog hebben we slechts de meest bekende gevallen vermeld. De ervaringen - allen rijk aan lessen - zijn zeer talrijk. Wie herinnert zich b.v. de guerilla gevoerd door de I.R.A. (Ierse Bevrijdingsleger) van 1920-1921, die de vrijheid aan Ierland gaf, ondanks de wrede Engelse onderdrukking? Of het grote heldendicht van "Generaal" Cesar Augusto Sandino, dat zich afspeelde van het eind der twintiger jaren tot het begin der jaren dertig en die met de ontruiming van Nicaragua door de Yankee-mariniers eindigde?

De guerilla van de tweede helft der 20e eeuw, degene die ons interesseert, heeft twee essentiële kenmerken, die haar eigen zijn:

- 1- Zij is gebaseerd op de gewapende strijd van het boerendom zonder grond, specifiek voor de Tiers Monde (Derde Wereld) (of voor landen zoals Griekenland of Portugal) maar die zich onder een leiding van een nieuw type ontwikkelt, castristisch, hetzij van kommunistische oorsprong, hetzij gewoon nationaal-revolutionair.
- 2- Als de gewapende strijd, de guerilla, er in slaagt zijn fase van wortelschieten te boven te komen en de grote massa van het boerendom te omvatten, dan is niet alleen de overwinning onvermijdelijk maar verwekt ze een dynamiek, die onweerstaanbaar

voorwaarts drijft tot aan de socialistische revolutie, zelfs als het oorspronkelijke program van de strijd zuiver democratisch is geweest (Cuba) en ondanks het feit dat de meerderheid van de leiding de opmars van de revolutie naar het socialisme heeft willen remmen (Algerijë). In de twee laatste gevallen is de persoonlijke rol van de revolutionaire leider (Castro of Ben Bella) onmiskenbaar beslissend geweest.

Laat ons echter alvorens verder te gaan, vaststellen dat dit niet betekent, dat de revolutionair-marxistische partij niet noodzakelijk meer is. Het is alleen gebleken, dat zij niet noodzakelijk is om de revolutie te beginnen noch om de eerste overwinning te behalen (en zelfs niet om de macht te veroveren). Maar voor de konsolidatie van de revolutionaire regering en voor de opbouw van het socialisme - twee aspecten van eenzelfde proces - blijft de bolsjewistische partij (om de terminologie van de Russische Revolutie te gebruiken) onmisbaar. Dit alles weerspiegelt in laatste analyse, niets dan het rijpen van de voorwaarden voor de revolutie op wereldschaal.

X X X X X X X X

De guerilla, die een objektieve noodzakelijkheid is in bijna de hele "Derde (koloniale) Wereld en zelfs in sommige Europese landen (Spanje en Portugal) legt aan revolutionairen in het algemeen, maar in het bijzonder aan marxisten, de verplichting op de methode van de guerilla wetenschappelijk te bestuderen. Men kan zeggen, zoals Fidel Castro het vaak herhaald heeft, dat alle voorwaarden voor het begin van een guerilla vandaag in een aantal landen aanwezig zijn. Dit is meer dan zeker, vooral in Latijns-Amerika, waar in bepaalde streken geen enkel redon bestaat om niet tot aktie over te gaan.

Anderzijds is het algemeen bekend, dat de voorwaarden voor een guerilla binnen het kader van elk betreffend land aanwezig zijn. De mannen verheffen zich spontaan uit dit onuitputtelijk reservoir van heldendom en zelfverloochening, dat het boerendom-zonder-land is. De wapens, opgeslagen, ingevet en klaar om door de revolutionairen te worden gebruikt... zijn in handen van de vijand aan welke ze moeten worden ontrukkt.

Het terrein van de strijd, als gevolg van het voordeel, dat de guerillas het nemen van het initiatief geeft, kan vrij door hen worden uitgekozen, volledig volgens opzet. Het probleem van de ravitallering is opgelost door de sympathie en steun van de bevolking, als de guerillas hun vertrouwen winnen door een program van radikale landhervorming en socialistische hervormingen (wat het proletariaat en de plebeïsche massa's in de steden betreft) en natuurlijk als ze hun huizen en families weten te sparen.

Buiten het nationale verband kunnen de guerillos zeker op de Arbeidersstaten en de massa-organisaties van de gehele wereld als verbonden rekenen.

Wat de techniek van de guerilla in de ware zin des woords betreft - hanteren van wapens, het leven in het woud of de bergen, marcheren, hinderlagen leggen - dit alles leert men niet anders dan in de harde leerschool van de praktijk, van de guerilla zelf, met al zijn ontberingen en gevaren, in vergelijk waarmee de zwaarste training niets anders dan een schijnvertoning zal zijn. Maar de methode als zodanig, de methode van de guerilla, kan en moet wetenschappelijk bestudeerd worden. Dit is een gebiedende plicht voor iedere revolutionaire leider van ons tijdsgewricht.

Het bedachtzaam lezen van de klassieken op dit gebied is ongetwijfeld een eerste stap in deze richting. "DE REVOLUTIONAIRE OORLOG" van Mao-Tse-Toeng, een evengroot militair theoreticus als achtergebleven stalinistisch dogmatikus; "VOLKSOORLOG, VOLKSLEGER" van Generaal Vo Nguyen Giap; "DE GUERILLA-OORLOG" van Kommandant Ernesto "Che" Guevara en van dezelfde schrijver "DE GUERILLA-OORLOG, EEN METHODE."

Dit zijn enige van de fundamentele werken met behulp waarvan men de studie kan beginnen. Er is bovendien een brede en instructieve Joegoslavische literatuur over de aldaar gevoerde guerilla-oorlog. De teksten van de Generale staf van het A.N.P. (Nationale Volksleger) van Algerijë verdienen eveneens een aandachtige studie. De beste bevestiging van de noodzaak van de theorie van de guerilla werkelijk te beheersen is het feit, dat het imperialisme van zijn kant geen pogingen spaart om een kontraguerilla-strategie en tactiek te ontwikkelen.

Deze imperialistische pogingen moeten, wel te verstaan, eveneens onderwerp van studie voor elke serieuze revolutionair zijn. Er is soms geen betere leraar dan de vijand. Het is het Noordamerikaanse imperialisme, horens en speerpunt van de internationale reactie, dat zich natuurlijk aan het hoofd van de theorie van de kontraguerilla bevindt. Een der meest recente "briljante" vruchten van de intellectuele inspanning der militaire "denkers" van het Pentagon is het werk, genaamd "DE GUERILLA EN HOE HAAR TE BESTRIJDEN" (Praeger Paperbacks, New York 1962). We willen de aandacht van onze lezers op deze bloemlezing van de anti-subversieve oorlog of de kontra-revolutionaire oorlog vestigen. Zij bevat enkele waardevolle lessen. Vooraf gegaan door een inleidend lofwoord geschreven door de overleden president Kennedy zelf, waarin hij deze studie aanbeveelt, bevat dit boek een selectie van artikelen gepubliceerd in de "Marine Corps Gazette", officieel orgaan van de Marine-infanterie der Ver. Staten. Onder de schrijvers van deze artikelen bevinden zich: de Brigade-Generaal B. Griffith; E.L. Katzenbach Jr, ondersecretaris van Defensie, belast met menselijke hulpbronnen en opvoeding; Roger Hilsman, directeur van de spionage-diensten van het Staats-departement; Walter Rostow, speciale assistent van de President op het gebied van de nationale veiligheid, schrijver van "De stadia der Economische groei".

Lat n we om een idee van het belang van dit werk te geven enkele hoofdstukken noemen: "De anti-bandieten-oorlog in Griekenland" door Kolonel J.C. Murray; "Overwinning te Malakka" door Luitenant-kolonel Rowland S.N. Mans; "Nederlaag in het woud" Indo-China, door Ernst von Dohnanyi; "Hoe Castro overwon" door Dickey Chapelle; "Terreur op Cyprus" door luitenant -kolonel BIS Gourlay; "Strijd per helikopter in Algerije" door Majoor Hilaire Bethouart. Het boek bevat bovendien een uittreksel uit het "Handboek voor Operaties van kleine troepen-eenheden" van de infanterieschool van de Marine.

We hebben gezegd, dat het een plicht van een revolutionair in ons tijdperk is de theorie van de guerilla te begrijpen, in zich op te nemen en te beheersen. Welnu!, deze theorie is zelden op een betrouwbaarder en bondiger wijze beschreven dan in de zinsneden van Katzenbach, die we hierna laten volgen, overgenomen uit zijn verhandeling in het boek getiteld: "Tijd, Ruimte en Wilskracht" : de politiek-militaire opvattingen van Mao-Tse-Toeng, waar we nu commentaar op geven.

X X X X X X X X

Terwijl er ongetwijfeld ingewikkelder verklaringen bestaan, kan men fundamenteel van de militaire wetenschap, in tegenstelling tot vele andere, zeggen dat ze bestaat uit het op de beste manier gebruik maken van de bestaande factoren. In het algemeen kan men zes samenstellende delen van de militaire wetenschap definiëren: drie van hen zijn tastbaar, de drie anderen niet. Onder de eerste treft men allereerst de soorten bewapening aan: pijl en boog, de speer de atoombon, om enkele van de lange lijst te citeren, die aan de eerste exclusieve bezitter ervan op een gegeven moment een militair overwicht gaven. Op de tweede plaats is er het ravitaillering-systeem

de logistiek in de meest uitgebreide zin van het woord. Ten slotte is er de menselijke kracht.

Vervolgens komen de drie niet-tastbare samenstellende delen: de ruimte (hier gedefinieerd als een opgegeven oppervlakte plus hindernissen en minus een net van bruikbare verbindingswegen, de tijd en de wilskracht.

Het is aan deze laatste drie samenstellende delen, de ruimte, de tijd en de wilskracht, dat de industriële westelijke wereld de minste aandacht heeft besteed, in tegenstelling tot Mao-Tse-Toeng, die hieraan de meeste aandacht wijdde. De reden hiervoor is eenvoudig: deze drie factoren, versterkt met de menselijke krachten, vergroten het bruikbare potentieel enorm.

Wapens en militaire benodigdheden waren zeer schaars bij Mao. Zijn militaire kracht ontwikkelde zich onder omstandigheden van buitengewone schaarste. Het probleem, waar hij zijn aandacht op concentreerde was dus het volgende:

Hoe kan een niet-geïndustrialiseerde natie een geïndustrialiseerde overwinnen? Ondanks het feit dat hij het nooit in deze termen heeft uitgedrukt, is de fundamentele stelling van zijn theorie, dat men de industriële mobilisatie door de politieke kan vervangen en met een militair succes kan eindigen.

"De politieke mobilisatie", schrijft Mao-Tse-Toeng "is de meest fundamentele voorwaarde om een oorlog te winnen". Hij legt zijn denkbeelden uit door middel van een vergelijking: "Het volk kan worden vergeleken met het water en het leger met de vissen, die erin leven. Door het hele volk van het land te mobiliseren, scheppen we een groot menselijk meer waarin we de vijand verdrinken."

Voor Mao vloeit het militaire succes voort uit de politieke verovering. Maar laten we dit even vaststellen, deze verovering vraagt tijd. Een probleem was ook voor Mao op militair niveau - het organiseren van de ruimte op een zodanige manier, dat zij het mogelijk maakte tijd te winnen. Zijn probleem op politiek niveau was het organiseren van de tijd teneinde wilskracht op te roepen, een kwaliteit, die op de eerste plaats de geest van zelfopoffering plaatst en van de capaciteit om moedig ontberingen te doorstaan, de hoogste sociale deugd maakt. Aldus was het werkelijke militaire probleem voor Mao niet, hoe het einde van de oorlog te verhaasten, een probleem waaraan de westelijke militaire theoretici het grootste gedeelte van hun aandacht hebben besteed, maar de oorlog te doen voortduren.

Zo was het eerste probleem, waar Mao zich mee bezig hield het volgende: Hoe voorkomen we een militaire beslissing. Hij wist, dat hij dit moest bereiken en begreep, dat als hij hierin slaagde geen enkele vijand, welke dit ook mocht zijn - de nationalistische-, de Japanse of een andere - zou kunnen blijven volhouden. In al zijn werken over de oorlog komt hij op hetzelfde thema terug: "Onze verzets-oorlog kan niet snel worden gewonnen en kan niet anders dan een oorlog van lange duur zijn," en verder: "Op dezelfde wijze, als een lange reis toestaat de kracht van een paard te schatten en te waarderen en een zware taak het karakter van een mens aantoon, toont de guerilla-strijd zijn enorme kracht gedurende een lange en onbarmhartige oorlog".

"Een oorlog van lange duur", konstateert hij, "moet drie stadia doornemen", de eerste noemt Mao de defensieve strategie, de tweede wordt gevormd door een periode van evenwicht, als voorbereiding tot de derde etappe, gedurende welke de wending naar het offensief zich voltrekt.

Het is over de eerste periode, dat Mao het langste uitwijdt.

In de eerste periode van de oorlog legt hij een bijna bijgelovig aksent op de wenselijkheid van de terugtocht. Maar terwijl nederlagen vaak helden vormen, versterken ze de geest van weerstand niet. Alleen de overwinning, zelfs op kleine schaal, versterkt deze geest. De kleine overwinnende actie - de overval, de hinder-

laag- dat is hetgene ,waaraan de militant zijn enthousiasme ontleent.Maar op dit niveau van militaire aktiviteit, is de overwinning geen zaak van een glorioze aktie of bravour,maar een van voorzichtigheid en zelfbeheersing.

Mao erkent, dat gedurende de periode van de defensieve strategie, de voorzichtigheid de enige waarborg is om te overleven.Hij benadrukt sterk en voortdurend de noodzaak van het militaire overwicht op beperkte schaal; zijn formule luidt: vijf en zelfs tien tegen één.De combinatie van het verspreiden en concentreren van krachten is het geheim van de overwinning op lokale schaal.Hij legt de nadruk op het feit, dat het Rode Leger gedurende de eerste periode van de oorlog, als gedurende de gehele oorlog een belangrijke politieke rol moet vervullen.Als de Rode Armee strijdt, doet ze dat niet uit liefde voor de oorlog, maar om de massa's in beweging te brengen, te organiseren en hen te helpen een revolutionaire politieke macht te vestigen. Het Rode Leger moet dus een enorme en unieke, georganiseerde propagandamachine zijn, de vlam van de Revolutie.

Aldus gaat men over van het eerste stadium van de oorlog naar het tweede, want, zoals Mao opmerkt, de Kommunisten zijn "teruggetrokken in de ruimte, naar zijn opgerukt in de tijd".De periode van evenwicht begint; de guerilla-eenheden worden mobiele eenheden, versterkt door de verovering van vijandig materiaal en de koördinatie onderling is beter georganiseerd.

De derde fase van een oorlog van lange duur heeft geen aparte karakteristiek , uitgezonderd één punt. Mao verliest nooit uit het oog, dat de guerilla-aktie op zichzelf onvoldoende is om de overwinning in een oorlog te behalen.Het is allen door de combinatie van guerilla-eenheden met andere eenheden, die belangrijker zijn, door het scheppen van een organisatie, door het aanleren van de discipline, in één woord door de orivorming van mobiele groepen tot legereenheden, dat de noodzakelijke concentratie van militaire kracht kan worden bereikt.

Maar wat gebeurt er als er geen vooruitgang is? Terwijl Mao uitlegt, dat men in het verloop van de oorlog van lange duur drie stadia moet doornaken, duidt hij aan dat er niet noodzakelijkerwijs, voortdurend en onontkoombaar vooruitgang is. In feite zet hij uiteen, dat er teruggang mogelijk is, en dat een oorlog kan terugkeren tot een vorig stadium evenzeer als zij voorwaarts kan gaan en het is dit dat aan deze leer (theoretische opvatting) haar grootste aantrekkingskracht geeft. Als eenmaal de tijd en de wilskracht aanwezig zijn, houdt de militaire theorie van Mao de overwinning voor verzekert.Daarin bestaat haar doelmatigheid en haar aantrekkingskracht.

X X X X X X X X

Het citaat uit het bovengenoemde Amerikaanse boek was lang naar we geloven, dat het de moeite loonde, Niet alleen door zijn eigen inhoud- het is een uitstekende samenvatting van de guerilla- maar het is ,waar het van de vijand afkomstig is, een voorbeeld van de ernst waarmee het imperialisme het probleem bestudeert.Het is duidelijk dat wij, revolutionairen, het niet minder kunnen doen.

ISMAEL FRIAS.

ALGERIJNSE BUROKRATIE TREKT TEN STRIJDE

Dit artikel is overgenomen uit "Links"
nr. 42 19 september 1954

Reeds vele weken geleden kondigde "Le Monde" aan dat Mohammed HARBI uit zijn functies van directeur van het weekblad "Revolution Africaine" ontheven was. Tot ieders verbazing verscheen het daaropvolgende nummer van dit blad niet alleen met de naam Harbi als directeur, maar met een hoofdartikel, ondertekend Harbi, dat een aanval in regel was tegen een bepaalde categorie van mensen uit de administratie, de pers, enz. die, onder het bedrieglijk vaandel van het araboislamisme, de gang van de Algerijnse revolutie wilden remmen, zonder evenwel openlijk stelling te kiezen tegen het socialistisch ideaal. Enkele weken later werd de ietwat voorbarige voorspelling van "Le Monde" toch werkelijkheid.

Het betreft hier een zeer ernstige zaak. Een donderslag bij klaarblauwe hemel is het echter niet. Zowat een jaar geleden gebeurde hetzelfde op het Algerijnse dagblad "LE Peuple" met de directeur ervan Abdelaziz Zerdani, destijds een der belangrijkste leiders van de Algerijnse revolutie in het Aurès-gebergte, volksvertegenwoordiger voor dit gebied en bekend om zijn revolutionair-socialistische overtuiging. Een tijdje eerder werd zijn tendens-genoot Ben Yahia, directeur van "El Moudjahid" afgezet en bevorderd tot ambassadeur in Guineë. Nu is het de beurt van Mohammed Harbi in "Revolution Africaine".

Harbi, bekend als Marxist, was een der hoofdstellers van het Programma van Tripoli en van het onlangs op een kongres goedgekeurde F.L.N.-programma. Harbi is tevens een bekwaam ekonomist, raadgever van Ben Bella inzake ekonomie en een der uitbouwers van het systeem van zelfbeheer door arbeiders en boeren.

Het is dus een zeer ernstige zaak, ongetwijfeld een betrekkelijke ruk naar rechts. Het maakt het recht top tendens in de eenheidspartij tot een bedenkelijke zaak. Talrijk zijn de Algerijnen die zich afvragen of het wel langs die kant is dat de beloofde "Reparatie" moest beginnen..... En wat het araboislamitisch vaandel betreft, iedereen beseft dat de knoop daar niet gelegen is. Harbi en zijn vrienden hebben nooit bezwaar gemaakt tegen het arabo-islamitisch karakter van Algerië. We staan hier duidelijk voor een offensief - niet van de burgerij, maar van de burokratie. De twee mogen niet verward worden. Het is voor een deel steunend op de burokratie dat Ben Bella de strijd tegen de Algerijnse burgerij, in mindere of meerdere mate verbonden met het Frans en ander kapitaal, aangebonden heeft en doorvoert. Onder burokratie verstaan we een bevoorrechte kaste die in het staatsapparaat en gedeeltelijk in partij, vakbond en leger woekert. Grosso modo zijn het dezelfde krachten die in Egypte de steunpilaren van Nasser zijn; ook hij, trouwens, steunt meer en meer én op die krachten én op het volk om de inlands burgerij aan banden te leggen en zelfs reeds in hoge mate te onteigenen.

Het lijkt niet de minste twijfel dat de degradatie van Harbi en andere gelijklopende feiten tegen de zin van Ben Bella zelf gebeuren. In feite vreest Ben Bella zijn kaders in het staatsapparaat te verliezen. In het C.C. van het F.L.N. zijn slechts een vierde der leden bewuste revolutionaire socialistes, wat nu ook niet betekent dat de andere drie-vierden reaktionairen zijn, want er is een grote vlottende massa. Welnu in het staatsapparaat liggen de verhoudingen nog veel ongunstiger.

Wanneer sprekend kan de Algerijnse burokratie niet openlijk tegen het zelfbeheer der werkers opkomen. In het belangrijkste gedeelte van de Algerijnse ekonomie is dit zelfbeheer een feit en een sukses. Alleen wil de administratieve burokratie niet dat het zelfbeheer tot op politiek vlak uitgebreid wordt; het is voor haar een kwestie van zelfbehoud, van behoud van haar materiële verworvenheden!

Maar ook hier speelt ze ~~natuurlijk geen open kaart~~. Ze heeft behoefte aan een ideologische dekmantel en die ligt voor de hand: het araboslamisme. De burokratie weet zeer goed dat, indien ze met dat soort van argumenten de Ma ~~l~~ en andere bewust revolutionair-socialisten kan treffen, ze in werkelijkheid de ~~promotors~~ van het zelfbeheer treft. Daar gaat het om!

Het volstaat, een avondwandeling door Algiers te maken, om te beseffen wat die burokratische bevoorrechte kaste betekent: men ziet het al aan haar kleding en aan de lussueuze instellingen die ze bezoekt. Haar levenspeil ligt veel hoger dan die van het gewone werkende volk. En let wel dat het in vele gevallen mensen betreft, die een onberispelijk revolutionair verleden hebben.

Les héros sont fatigués, ... Een fijn baartje sust nu eenmaal de meerderheid onder de mensen Dat alles is heel begrijpelijk en in een zekere mate onvermijdelijk. Wat niet betekent dat het niet ingedijkt moet worden. Een soortgelijke ontwikkeling in de jonge sovjetstaat werd voor Lenin een ware nachtmerrie, in de laatste jaren van zijn leven. Hij was vastberaden, die ontwikkeling te kampen in de mate van het mogelijke. De rol van zijn opvolger was nu precies die ontwikkeling niet te bekampen maar integendeel aan te moedigen...

In Algerië maakt Ben Bella volgende berekening. Zonder de burokratie kan ik voorlopig niet regeren. Wat we echter absoluut vrijwaren moeten, is het socialisme en het zelfbeheer. De burokratie maakt enkel bezwaren van ideologische aard. Laten we haar op dat punt toegeven, opdat ze over de rest zwijge. Het gevaar van deze redenering is echter dat het best kan dat de burokratie zich niet beperkt tot dat soort van eisen maar in een volgend stadium tot een onbedekte aanval tegen het systeem van zelfbeheer overgaat. Op wie zal Ben Bella zich dan steunen om het zelfbeheersysteem te redden. Zijn linkerzijde zal dan grotendeels ver te zoeken zijn.... in ambassades in verre landen.

Nu dient de toekomst ook niet bepaald helemaal zwart ingezien te worden. Een revolutie verloopt nooit rechtlijnig. De gevaren die we schetsten zijn reële gevaren, maar die zich daarom niet noodzakelijkerwijs M O E T E N voordoen. Nieuwe feiten kunnen ieder ogenblik weer alle perspectieven wijzigen. De wisseloplossing bij uitstek voor de moeilijkheden waarin Ben Bella nu verkeert, kan b.v. zich eensklaps opdringen in geval van een imperialistische aktie tegen Algerië, onder een of andere vorm. Het is het hele geheim van de Cubaanse ontwikkeling geweest. Zal Ben Bella dan een nieuwe Fidel Castro blijken te zijn? Het is onmogelijk het te voorspellen. We kunnen in elk geval verzekeren dat geen enkele Algerijn het in zijn plaats beter zou doen. En zeker géén uit de historische ploeg van de G.P.R.A. die het op een goedkoop akkoordje met Frankrijk wilde gooien. Niemand hoeft het zich te beklagen dat hij op dat ogenblik Ben Bella toegejuicht heeft. Indien alles maar van hém afhing... Maar het is niet steeds mogelijk alle krachten te controleren waarop men steunt.

W. Bosch

Alhoewel de preciese gegevens ontbreken en voorlopig nog wel zullen blijven ontbreken, kunnen nu toch langzamerhand enige vermoedens worden verzameld ter ver-
klaring van de jongste ontwikkelingen in de Sowjet-Unie. Het kan echter nog niet
veel meer zijn dan een opsomming van factoren, waarvan de zwaarte moeilijk kan
worden aangegeven.

Wel wensen we de veronderstelling te onderschrijven dat -hoe belangrijk het
sino-sowjet conflict en het uiteenvallen van de oude "eenheid", als factoren ook
zijn geweest- de binnenlandse ontwikkelingen en met name de economische proble-
men waarschijnlijk de doorslag hebben gegeven. Chroesjtsow was destalinisator
nummer één. Hij heeft geprobeerd te breken met de oude totaal vastgelopen, funeste
methodes: het gehele leven op kunstmatige wijze tot in de kleine onderdelen,
van een centraal punt uit te willen regelen, waarbij slechts geld meer te produ-
ceren in de sector van de zware industrie, wat betaald moest worden door een
zeer laag levenspeil van de werkenden, in het bijzonder van de boeren; methodes die
gepaard gingen met massale verspilling van arbeidskracht, tijd en geld en met het
dooddrukken van verantwoordelijkheidsgevoel. Wij herinneren er hier even aan--
het is welbekend-- dat de landbouwproductie bij Stalin's dood nog het niveau van
voor de Russische revolutie niet bereikt had.

Objectief had het primitieve stalinistisch systeem (voorzover het ooit een his-
torische rechtvaardiging heeft gehad) zichzelf duidelijk overleefd. Het ging om
de rijping van nieuwe subjectieve krachten om de doorbraak uit het stalinistische
dwangbuis tot stand te brengen. In het huidige, vroege na-stalinistische tijdperk
is de bewustwording, de politisering van de massa der communistische arbeiders,
intellectuelen en boeren in partij en vakbond nog niet zo ver, dat zij een werke-
lijk nieuwe alternatieve, revolutionair-marxistische leiding zou kunnen opwerpen,
al brachten de oppositionele voorhoede-elementen zeer scherpe kritiek en concrete
hervormingseisen naar voren.

Dit stadium bracht een verlichte en dynamische top-bureaucraat naar voren,
die steunend op de druk van onderop, vaak over de hoofden van zijn medabureaucra-
ten heen, een aantal uiterst belangrijke destalinisatie-initiatieven heeft geno-
men, die in wezen niet meer ongedaan gemaakt kunnen worden, schreeuwend nodig als
ze economisch waren.

Chroesjtsjow brak met het doctrinair vasthouden aan het primaat van de zware
industrie ten koste van alles. Hij ging over tot enorme investeringen in de
landbouw en in de chemische industrie (die i.h.a.) nog zeer achterlijk was en o.a.
de ontbrekende massale kunstmest-productie voor de landbouw mogelijk moest
maken. Geleidelijker probeerde hij het zwaartepunt naar de lichte industrie van
consumptiegoederen te verschuiven. In september ging hij zelfs zo ver het primaat
van die laatste industrie aan de orde te stellen. Dit, om de massa's nu eindelijk
eens concreet mede te laten profiteren van de geweldige economische ontwikkelin-
gen onder het socialisme (wat niet alleen een puur materieel consumptie-aspect
heeft, doch noodzakelijk is om het hele sociaal-culturele peil omhoog te brengen).

In de lijn van de nieuwe aanpak van de landbouw versterkte hij de positie van
de kolchozen, door de prijzen van agrarische produkten reëalistischer te maken,
de lonen en sociale voorzieningen der kolchosboeren te verbeteren, waarmee de
ongezonde tegenstelling tussen stad en land enigzins verzacht.

In het kader van het rekening houden met de smaak en de behoeften van de massa der consumenten, kon onlangs een Moskouse textielfabriek, zonder rekening te houden met het "Plan" wat minder saaie producten op de markt brengen dan gewoonlijk vaak het geval is.

"Le Monde" berichtte ook dat de directeur van de centrale Univermag er op aandrang dat de detailzaken zich direct tot de fabrieken zouden wenden om de productie op de vraag te oriënteren. Dit feit brengt ons bij de noodzaak van een gezonde wisselwerking van vraag en aanbod, d.w.z. van een socialistische markt-economie, die Chroesjtsjow -- voorgelicht door economen als prof. Liberman -- uiteindelijk heeft begrepen. En nauw hiermee verbonden is de even noodzakelijke invoering van precieze verlies en winst, van productiviteitsberekening, van efficiency van de vrijere relaties tussen fabrieken onderling, i.h.a. van de grotere zelfstandigheid der bedrijven, vrijere prijsvorming en van het laten afhangen van de lonen van de productie, productiviteit en -- wat we voorlopig naar zullen aanduiden als -- winst. Met deze zaken is hier en daar een aarzelend begin gemaakt, onder Chroesjtsjow's leiding.

Om het mogelijk te maken de investeringen in de landbouw en chemische industrie te financieren wilde Ch. o.a. de militaire uitgaven aanzienlijk onlaag brengen, wat uiteraard goed paste in het kader van de ontwapeningspolitiek. Het sluitstuk van deze juiste lijn -- die overgens ook door Ch. meer op een empirische "laat eens proberen-", van-de-ene-dag-op-de-anderè"-wijze, dan op een systematische marxistische manier werd toegepast -- had moeten zijn: arbeiders en boerencontrole der bedrijven; de enige garantie voor een gelijkmatige ontwikkeling naar volledig socialisme en communisme. En zelfs dat heeft Ch. ingezien. Zijn lof op de Joegoslavische arbeidsraden en -- later op het nog veel verder gaande arbeiders- en boerenbeheer van de socialistische sector der Algerijnse economie (die hij massaal materieel steunde !!) was in de eerste plaats gericht tot zijn eigen landgenoten, tot de Russische werkers; en hier was wel duidelijk sprake van een appel over de hoofden der bureaucraten heen. Praktijk zijn deze denkbeelden niet kunnen worden. (Het uiterst beperkte tijdelijke experiment dat al enige tijd geleden in een enkel bedrijf, met een zekere medezeggenschap van van de arbeiders, is uitgevoerd, heeft nauwelijks enige betekenis gehad).

Deze de-stalinistische politiek stuitte, zoals te verwachten was, vanaf het vroegste begin op ernstig verzet. Er waren niet alleen verdragende weerstanden, doch er was ook directe sabotage en obstructie en met succes soms. Alle mogelijke groepen en lagen van geprivilegeerde bureaucraten, wier materieel belang gekoppeld was aan de instandhouding van het overwoekerende onkruid van alles en elkaar tot in het oneindige controlerende partij- en staatsapparaten, gingen zich bedreigd voelen, de ouderwetse plan-bureaucraten à la Kossygin, de militaire bureaucraten (die bovendien tegenstanders waren van Ch.'s huns inziens te eenzijdige concentratie op kernwapens, met verwaarlozing van conventionele wapens en grote infanterielegers), de oude partij-apparatschiki, die critiek van onderop en vrij discussie schuwen als de pest, en dergelijke elementen. Iedere keer schrokken deze groepen bij elk nieuw initiatief, te meer nog door het onverwachte impulsieve karakter van vele maatregelen en ideeën van Ch. en door zijn onstuimige tempo. Om enig succes te kunnen hebben, paste Ch. wel eens een overrompelingstaktiek toe, waarbij weinig rekening werd gehouden met de mening van vele top-bureaucraten. In verband met het schijn-democratisch-centralistisch karakter van de "collectief leiderschap" fase der nieuwe leiders is het goed op te merken -- met "Le Monde" -- dat alle post-stalinistische periodes van z.g. collectief leiderschap periodes van praktische stilstand zijn geweest.

De bezorgdheid dezer bureaucraten gold niet alleen de destalinisatie-initiatieven op zichzelf, maar nog meer: het angstige vooruitzicht van de consequenties van dit proces: "Waar gaat dit heen?"

Instinctief voelde men waarschijnlijk wel aan - althans de meest intelligenten - dat dit wel eens naar de ondergang van de geprivilegieerde bureaucraten als zodanig zou kunnen voeren. Een logisch en noodwendig gevolg, dat overigens niet de vorm zal nemen van één explosie, doch van een proces, waarin op een of meer kritieke ogenblikken explosies nodig zullen zijn, om de weerstand van de meest conservatieve vleugels der bureaucratische apparaten te breken.

Chroesjtsjow kwam ten val doordat zijn tegenstanders (partij-politici, militairen en ambtenaren) in hun groeiende bezorgdheid zich gingen verenigen en zijn fouten, werkelijke fouten, tactische fouten en vermeende fouten: laatstelijk o.a. de geforceerde poging China uit te sluiten uit de rij der communistische wereldbeweging, de voorgenomen reis naar en de verzoenende taal t.o.v. West-Duitsland (beide zowel werkelijke als tactische fouten) - tegen hem hebben kunnen uitspelen; objectief viel hij echter, doordat hij niet voldoende tijd kreeg - deels buiten zijn vermogen en ook door zijn nog te grote belastheid met zijn stalinistische bureaucratisch verleden - om directe actieve aansluiting te krijgen bij de destalinisatie krachten van onder op, bij de meest bewuste lagen van arbeiders en intellectuelen teneinde tesamen de massa te mobiliseren tegen de bureaucratische weerstanden. Chroesjtsjows enige werkelijke fout was dat hij niet ver genoeg ging, waardoor hij zijn eigen graf groef. Chroesjtsjow kon niet meer zijn dan - om dit versleten woord te gebruiken - een overgangsfiguur, een voorberijder vol zwakheden en contradicties. We noemen al het chaotisch karakter der binnenlandse - en economische hervormingen, die niet alleen het resultaat waren van rechts bureaucratische weerstanden; de onverantwoordelijke stunt in de "maagdelijke gebieden", de bureaucratische zig-zag bewegingen bij de reorganisatie der industrie (gebieden en sectoren), enz. Het zeer conservatieve terugdringen van de vrije ontplooiing der kunst, de pogingen om de internationale communistische discussie buiten de Sovjet-Unie te houden.

Op het buitenlandse front: de onaanvaardbare terugtrekking van de Sovjet-technici uit China, die funeste gevolgen had voor de Chinese economie; een daad die het laag ontwikkelde China kunstmatig isoleerde, en de huidige neo-stalinistische superbureaucratische tendenties sterk in de hand heeft gewerkt (Een verwerpelijk misbruik van staatsmacht, hoe moed lijk de Chinezen het de Sovjet technici ook maakt mogen hebben, o.a. met hun avonturistische grote sprong aanloop).

Even verwerpelijk was de militaire steun aan de Indiase bourgeoisie tegen China, de poging tot de uitsluiting van China uit het socialistisch kamp en alle andere maatregelen om druk op China uit te oefenen. Strijd moest er zeker tegen vele Chinese ideeën gevoerd worden, doch dat alleen ideologisch en door daden. En dat was te gemakkelijker geweest, waar de Chinezen van achter hun pseudo revolutionaire rookgordijn telkens weer tevoorschijn komen met krasse staaltjes van ouderwets bureaucratisch opportunisme t.o.v. de bourgeoisie in zijn vele verschijningsvormen; naast de opportunistische hartelijke relaties met zeer vele Aziatische landen waar soms ook niet zo verlichte half-feodale en bourgeois regimens aan de macht zijn, probeert de Chinese leiding de erkenning van China te kopen met economische steun, bij de meest reactionaire rechter vleugel van de Afrikaanse bourgeoisie, de regeringen van de Centraal Afrikaanse Republiek, van Madagaskar (uitgesproken hielelikkers van het Franse imperialisme) en van Malawi, die weigert enige nationalistische beweging in Mozambique, Zuid Rhodesie of Zuid-Afrika te steunen.

Ideologische strijd en daden was het enige werkelijke antwoord op de Mao-lijn. Hiermee heeft Chroesjtsjow overigens al zelf een concreet begin gemaakt - wellicht ook onder de druk der Chinese concurrentie - in de vergaande steun aan Cuba en Algerije,

de steun aan Cyprus: de scherpere anti-imperialistische lijn, die uit allerlei meer- of minder belangrijke uitspraken bleek (o.a. Panama, Congo, Zanzibar, enz).

00000000

Het bleek onlangs -in een artikel van K.S. Karol in Le Monde- dat de bureaucratisch-harde, doctrinair-anti-chinese politiek van de voorbereiding van een uitsluiting, niet allereerst op Chroesjtsjow, doch op Soeslow, Brezjnev en Podgorny moet worden teruggevoerd. Dit conservatieve trio zou Chroesjtsjow wel eens als zondebok hebben kunnen gebruiken, om de falikante mislukking van hun fanatieke, bureaucratische antichinese politiek en hun noodzakelijke terugtocht te dekken.

Chroesjtsjow heeft in de loop van 1964 een gematigde, betrekkelijk verzoeningsgezinde houding aangenomen. Chroesjtsjow was minder bang, door de Chinezen links gepasseerd te worden dan zijn aartsconservatieve tegenstanders.

Hoe dan ook, fouten heeft Chroesjtsjow zeker gemaakt; en hij heeft in elk geval medeverantwoordelijkheid gehad. Al moeten we niet bij zijn opvolgers zijn, om het wezen van zijn falen te doorgronden. Zij zijn niet in staat, ook al zouden ze dat willen, de klok terug te zetten. Zij kunnen hoogstens een tijdlang afremmen. De objectieve kracht der maatschappelijke destalinisatie-faktoeren, zal hun op den duur overspeelen en doen verdwijnen.

De verrassende reacties uit de meerderheid der westeuropese communistische partijen op de val van Chroesjtsjow geven aan, dat er al op het internationale vlak grenzen gesteld zijn aan pogingen, om vanuit de S.U. de destalinisatie stop te zetten. Zozeer heeft Chroesjtsjow's politiek doorgewerkt, dat een aantal partijen na zijn val niet alleen zijn lof durven, ook de uiterst conservatieve Oostduitse partij, doch dat enkele zelfs om opheldering vragen. De Italiaanse in de eerste plaats wil speciaal naar Moskou gaan, maar dit geldt nu ook voor de Franse partijleiding, die traditioneel steeds slaafs de officiële lijn volgde, behalve waar het de destalinisatiemaatregelen betrof. Openlijk had men op de bijeenkomst van het vredescomitee scherpe kritiek geuit, wat door de leiding mede als steun vanuit de basis is opgevat, waar behoorlijk rekening mee moet worden gehouden (?). Een Italiaanse communistische senator veroordeelde openlijk het gebrek aan democratie in de russische partij.

Minstens even opmerkelijk is het, en zo niet nog belangrijker, dat in Tsjechoslowakije slechts enkele dagen na Chroesjtsjow's val -en voordat de nieuwe leiders hun lijn hadden bekendgemaakt, in het blad Rude Pravo ingrijpende economische hervormingsmaatregelen werden bekendgemaakt: autonomie van de bedrijven, vooral t.a.v. het productieplan en vrije prijzen (buiten de sektor der grondstoffen en consumptiegoederen), vast te stellen via de werking van een systeem van vraag- en aanbod van producent en cliënt...

000000000000000-

Degenen die Chroesjtsjow's uitschakeling als een overwinning zonder meer van het neostalinisme van Mao hebben gezien, vergisten zich zeer, wat Europa buiten de S.U. betreft.

Chroesjtsjow's erfenis werkt door. Stalin kan niet meer tot leven worden gewekt.

Gerard Barendregt.